

Ο Ησίοδος για την Άσκη

Ο μεγάλος επικός ποιητής Ησίοδος περιγράφει τη γενέτειρά του, Άσκη της Βοιωτίας, ως “χειμά κακή, θέρει αργαλή ουδέ ποτ' εσθλή”, που σημαίνει: “ δύσκολη το χειμώνα, ανυπόφορη το καλοκαίρι και ποτέ καλή” (“Έργα και Ημέραι”, 640).

Από τη φράση αυτή ξεκίνησε μία απαξίωση της Άσκης.

Ο Όμηρος στον κατάλογο των νεών, (πολεμικών πλοίων) της Ιλιάδος, περιγράφει τις ανεξάρτητες πόλεις – κράτη της Βοιωτίας, μεταξύ των οποίων και κάποια “Άρη πολυστάφυλο”, ενώ πουθενά δεν αναφέρει τη συμμετοχή της Άσκης στην Τρωική εκστρατεία. Σύμφωνα με τον Στράβωνα, η Άρη καταποντίστηκε στη λίμνη Κωπαΐδα. Είναι όμως δυνατόν σε μία τέτοια θέση να υπάρχουν αμπέλια;

Ο Ζηνόδοτος ο Εφέσιος (325 – 260 π.Χ.) όμως, ιδρυτής της βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας, παιδαγωγός των τέκνων του Πτολεμαίου και πρώτος διορθωτής των έργων του Ομήρου, διορθώνει το “Άρη” σε “Άσκη πολυστάφυλο”. Αμέσως έπεσαν επάνω του όλοι λέγοντας ότι ένα κακό μέρος, όπως την περιγράφει ο Ησίοδος, δεν μπορεί να έχει αμπέλια¹.

Εξαίρεση αποτελεί και ο ποιητής Χερσίας που έγραψε για την Άσκη και την ανέφερε ως πόλη «πολύκαρπο»².

Σήμερα η Άσκη είναι γεμάτη αμπέλια και ελιές, ενώ το κλίμα της φαίνεται να είναι μάλλον καλύτερο από τα γειτονικά χωριά.

Το γιατί ο Ησίοδος περιέγραψε με τόσο μελανά χρώματα την γενέτειρά του, είναι το θέμα της έρευνάς μας.

Περιμένουμε τις απόψεις σας στο: ohsiodos@gmail.com.

¹ Στράβων, “Γεωγραφικά”, 9,35:

35. Άλλοι λένε πως Άρη και Μίδεια καταποντίστηκαν στη λίμνη. Ο Ζηνόδοτος, γράφοντας: κατείχαν την Άσκη, πλούσια σε αμπέλια, δεν φαίνεται να διάβασε τις απόψεις του Ησίοδου για την πατρίδα του, μήτε τα όσα παρέδωσε ο Εύδοξος για την Άσκη, που είναι τρις χειρότερα (ανήλιος το χειμώνα, λόγω του Ελικώνα, και το θέρος φλέγεται). Πώς λοιπόν να πιστέψουμε ότι ο Όμηρος την αποκαλεί πλούσια σε αμπέλια;

Πρόκλος, “Υπόμνημα εις τα Ησιόδου Έργα και Ημέρας”, σχόλια στίχου 640:

... ο πατέρας του Ησιόδου από την Κύμη της Αιολίδας πήγε στη Βοιωτία επειδή ήθελε να εξασφαλίσει στον εαυτό του τα προς το ζην, αποφεύγοντας όχι τον πλούτο αλλά τη φτώχεια και κατοίκησε σε αυτό το αθλιότατο χωριουδάκι, την Άσκη, που ήταν δύσκολο χειμώνα - καλοκαίρι. Αυτή η Άσκη, λοιπόν, βρίσκεται πάνω από τον δρόμο στον οποίο περπατάνε όσοι πηγαίνουν προς το ιερό των Μουσών. Και ενώ ο Ελικώνας είναι εκτεθειμένος στους ανέμους και έχει θαυμαστούς χώρους αναψυχής για το καλοκαίρι και δέρνεται από τους ανέμους τον χειμώνα, η Άσκη, η οποία βρίσκεται στη νότια πλευρά του βουνού, υφίσταται τη μανία των ανέμων, χωρίς να απολαμβάνει την ευχάριστη πνοή τους το καλοκαίρι.

² **Αριστοτέλης**, “Αποσπάσματα” (8,44,565,83-88):

Άσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊος · ἀλλὰ θανόντος ὁστέα πληξίππων γῆ Μινύων κατέχει Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἓν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν ἀνδρῶν κρινομένων ἓν βασάνῳ σοφίης.

Πολυλήϊος, ον, (λήϊον) ο πολλά σπαρτά έχων, σιτοφόρα χωράφια, ή ο πολλά κτήματα έχων. (Λεξικό Liddell & Scott)